

стримувальні чинники зберігаються, тому підприємству доцільно вдосконалювати структуру капіталу та управління фінансовими ресурсами.

Отже, аналіз показників за 2022–2024 роки показує, що фінансові результати були нестабільними протягом оцінюваного періоду. Динаміка рентабельності власного капіталу демонструє поступове покращення, особливо в 2024 р, коли показник Рвк зріс до рівня 4,275%.

Як показав факторний аналіз, зростання коефіцієнтів автономії та оборотності капіталу мав значний позитивний вплив на підвищення рентабельності власного капіталу, тоді як у попередніх роках цей рівень був нестабільним і гальмував розвиток підприємства. Таким чином, підприємства малого бізнесу повинні оптимізувати структуру капіталу, щоб збільшити свою фінансову автономію та ефективніше керувати активами.

Література:

1. Статистична інформація Державного управління статистики. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>

УДК 338.33

Микола СТІЛЕЦЬКИЙ, аспірант

Західноукраїнський національний університет (ЗУНУ), Тернопіль, Україна

ПАТЕНТНИЙ ЛАНДШАФТ - ОСНОВА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО ІНВЕСТИВАННЯ В МАЛЕ МАШИНОБУДІВНЕ ПІДПРИЄМСТВО

Mykola STRILETSKYI, PhD student

West Ukrainian National University, Ternopil, Ukraine

PATENT LANDSCAPE – THE BASIS OF INTELLECTUAL INVESTMENT IN A SMALL MACHINE-BUILDING ENTERPRISE

Перехід до цифрової економіки - це глобальний виклик для більшості підприємств різного формату в умовах досить тривалого періоду формування інформаційного суспільства. За цей час підприємства і корпорації вичерпали можливості традиційного зростання ресурсів (оцінка Всесвітньої організації інтелектуальної власності ВОІВ, WIPO), оскільки вільних комірок на розвинутих ринках залишається дедалі менше, а постійне злиття і поглинання всередині кожної галузі знижує ефективність тепер вже класичних методів ринкової економіки. В таких непростих умовах господарювання мале підприємство повинно проявляти стабільність і стійкість та неперервно проводити політику не стільки на виживання, як на розвиток. Інноваційна діяльність є одним з драйверів росту (визначального, ведучого фактору), що відкриває нові перспективи, а інновації це показник інтелектуальності підприємства і його надійності. Мале підприємство машинобудівного спрямування з нейромережею є досить розвиненим і готовим до сприйняття різних інноваційних процесів (технологічних, фінансових, комерційних тощо). Управління інноваціями є досить складним процесом, що потребує наявності фінансових, кадрових та інформаційних ресурсів. Все описане (і не тільки) вказує на актуальність вибраного дослідження.

Для досягнення ефективної діяльності малого підприємства необхідно вибрати раціональну інноваційну стратегію і встановити чітку ринкову нішу, що зможе зайняти новий продукт. Для цього необхідно володіти системними даними про стан ринку та інноваційній активності конкурентів. Саме володіння інформацією і професійними знаннями дозволяють визначити інноваційний потенціал малого підприємства. Достовірність визначення інноваційного потенціалу малого підприємства дозволяють мінімізувати ризики, що пов'язані з реалізацією інновацій, і розробити раціональну стратегію (досягнення оптимальності тут практично неможливо внаслідок високої мінливості ринку) стратегію виведення на ринок інноваційного продукту, а саме машинобудівного призначення.

На основі аналізу застосування інноваційного потенціалу на малому машинобудівному підприємстві встановлено, що патентна інформація є найбільш повним і достовірним джерелом діяльності конкурентів. Вона також дозволяє встановити власний сектор малого підприємства в інноваційному середовищі. Патентний аналіз на відміну від інших не завжди чесних методів (наприклад, промисловий шпідонаж), є узаконеним на міжнародному рівні. Інноваційна діяльність підприємств, а тим більше мікро- і міні- рівнів, спирається на дані, отриманих в результаті патентно-інформаційної підтримки інноваційного проекту.

Аналіз патентно-інформаційної підтримки розкриває реальності стану ринку, його динаміку. Дослідження інноваційних процесів в рамках конкретної індустрії проводяться по договору з незалежними агентствами або самостійно, в даному випадку малим підприємством. Кожне з вказаних напрямків є досить ефективним при правильній їх організації. Отже, метою дослідження є впровадження методів патентної аналітики шляхом побудови патентних ландшафтів з подальшим їх використанням в інноваційній діяльності малого машинобудівного підприємства. Гіпотеза дослідження ґрунтується на актуальності і застосуванні даних методів в системі прийняття рішень малим підприємством.

Системне рішення для проведення аналізу патентних даних - передбачає використання спеціалізованих програмних засобів, які забезпечують візуалізацію (наглядність) результатів для відбору найбільш придатного варіанту. Ринок патентної аналітики відтворює широкий спектр засобів візуалізації даних у вигляді патентних ландшафтів (карт), патентних мереж, а також за допомогою кластеризації даних.

Існуючі програмні засоби інтелектуальної обробки патентних даних і їх візуалізація ґрунтуються на методі патентних ландшафтів. Цей метод допомагає відібрати існуючі галузеві винаходи світового рівня і на їх основі утворити прозорі патентні сегменти - області, що характеризуються відсутністю або низькою концентрацією охоронних об'єктів інтелектуальної власності. За своєю природою патентний ландшафт є формою візуалізації результатів обробки великих даних, що представляють інформацію, яка міститься в текстових, числових і графічних полях патентних документів. Для малого машинобудівного підприємства це досить об'ємна, трудомістка мозкова робота, так як охоплює значні сфери виробничої діяльності: технології виготовлення з різних за фізико-механічними властивостями матеріалів; металорізальні верстати та інше технологічне обладнання (обробка тиском, штамповка, ливарне виробництво); ріжучі інструменти та багато інших дріб'язкових речей (при неуважному огляді), які в подальшому можуть виявитися досить суттєвими. При такій широкомасштабній ситуації як на малому машинобудівному підприємстві, доцільно конструювати декілька патентних ландшафтів, стільки скільки виникає за потребою.

Патенти і на їх основі побудовані ландшафти доцільно ранжирувати за встановленими критеріями, що дозволяє ціленаправлено реалізовувати в подальшому.

На основі патентного ландшафта, що побудовано в інтересах малого машинобудівного підприємства, можна встановити сфери інтенсивного патентування, що стикаються з високою конкуренцією, а також найбільш привабливі (з точки зору ринкових вимог) патентні зони у встановлених сегментах, в яких концентрація винаходів є низькою; саме такі сектори і є найбільш перспективними для інвестування. Встановлення активних секторів і сегментів вказує на вектор напрямку в науково-дослідницькій діяльності малого машинобудівного підприємства і його розвитку.

Патентний ландшафт це складна системна форма функціонування, а не просто візуалізація результатів аналітичної діяльності, що виражено в формі графіків, діаграм, схем, конструктивних рішень і карт. За своїм призначенням ця ландшафтна система включає патентний пошук, аналіз статистичних сукупностей, інтелектуальну обробку даних та їх графічне представлення. WIPO (BOIB) представлено побудова патентного ландшафта у вигляді алгоритму (перелік операцій і сервісних функцій), що необхідно виконати для отримання результату. Застосування аналітики патентів крупними транснаціональними корпораціями спонукало до розробок уніфікованих додатків, що забезпечують повноцінне патентне дослідження з побудовою патентного ландшафта.

Професійний патентний пошук і побудова патентних ландшафтів є досить поширеною процедурою. Спеціалісти з патентування здійснюють всі необхідні рекомендовані WIPO процедури для встановлення загального технічного рівня в рамках досліджуваної технології. Пошук здійснюється в вибраних для дослідження баз даних патентів національного характеру, як найбільш надійного. Для реалізації пошуку із вказаними параметрами складаються запити необхідної вибірки типу SQL (structured query language) - непроцедурної декларативної мови структурованих запитів (це означає, що при зверненні до бази даних, надається інформація про те, що необхідно зробити з даними, але без вказівок яким самим способом це потрібно зробити). Фактично SQL є набором стандартів для написання запитів до БД. Існують таке основне квадро видів запитів: DDL (Data Definition Language) – мова визначення даних; DML (Data Manipulation Language) – мова маніпулювання даними; DCL (Data Control Language) – мова управління даними; TCL (Transaction Control Language) – мова управління транзакціями.

Придбання баз даних в повному комплекті потребує значних фінансових вкладень, а це не під силу малому машинобудівному підприємству, як і для багатьох інших малого і середнього рівня виробництва. Крім цього, на малому підприємстві потрібен кваліфікований співробітник, що володіє принципами патентного пошуку і володіння всіма класифікаторами. Вихід із здавалося б тупикової ситуації в неперервному навчанні основам патентування всіх працюючих на малому підприємстві (без винятків). Затруднення перетворюються в перевагу, так як кожний працюючий зацікавлений в позитивному результаті при створенні і патентуванні нових об'єктів, тим більше, що правом власності належить особі та підприємству. Патентування, як відомо, потребує потужного пошуку по базах даних провідних країн світу в конкретній області. Це кропітка робота, однак так як вона реалізується на підприємстві в постійному, неперервному режимі, то це забезпечує одночасно об'ємну базу даних, і новизну подальших розробок, і перспективу в розвитку підприємства.

Відомо, що патентні дослідження за рівнем деталізації та глибини пошуку поділяються на галузеві патентні ландшафти і експрес-ландшафти. Це незалежні

аналітичні дослідження, котрі потребують різних фінансових витрат, так як залучають різну кількість експертів. Експрес-ландшафти патентного характеру розробляють на основі загальновідомих методик, охоплюють певну достатньо невелику проблему і доводять до прийняттого конструктивізму. Можна з повним правом вважати, що побудова патентних ландшафтів спеціалістами малого підприємства є не що інше як експрес-ландшафти.

Звіт про патентний ландшафт стає інформаційною основою для коригування стратегічних програм інноваційного розвитку малого машинобудівного підприємства. Публічний доступ до результатів патентної аналітики створює умови для формування динамічної системи трансферу способів, технологій і конструктивних рішень.

УДК 339.137.2

Віра ФЕРЕНЦ, здобувач вищої освіти

Науковий керівник: Олена КОВАЛЬЧИК, асистент

Тернопільський національний технічний університет ім. І. Пулюя, Україна

РОЗВИТОК ЕЛЕКТРОННОЇ КОМЕРЦІЇ ТА ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ТОРГІВЛІ

Vira FERENTS, higher education applicant

Scientific supervisor: Olena KOVALCHYK, assistant

Ternopil Ivan Puluj National Technical University, Ukraine

DEVELOPMENT OF E-COMMERCE AND INFORMATION TECHNOLOGIES IN TRADE

Цифровізація глобальної економіки суттєво трансформувала сферу торгівлі, зробивши електронну комерцію одним із найдинамічніших напрямів розвитку сучасного бізнесу. Пандемія COVID-19, воєнні дії в Україні, зміна споживчих пріоритетів, а також активний розвиток інформаційних технологій спричинили стрімке зростання онлайн-торгівлі. Для підприємств торгівлі використання цифрових рішень стало не просто додатковою можливістю, а необхідною умовою конкурентоспроможності та забезпечення стабільності в умовах невизначеності, оскільки електронна комерція перестає бути лише додатковим каналом продажів, можна детальніше про а перетворюється на ключовий елемент конкурентоспроможності торговельних підприємств. Саме тому дослідження впливу нових ІТ на розвиток електронної комерції та торговельні процеси є актуальним та важливим.

Аналіз динаміки світового ринку електронної комерції свідчить про його стабільне зростання, зумовлене технологічними інноваціями, такими як мобільна комерція та ШІ. Також активно розвивається транскордонна торгівля (cross-border e-commerce), коли споживачі активно купують товари на міжнародних платформах та розвиток моделей D2C (Direct-to-Consumer), коли виробники відмовляються від посередників і продають товари безпосередньо кінцевому споживачу через власні онлайн-платформи.

Український ринок електронної комерції розвивається синхронно зі світовими трендами, але має свої унікальні особливості та виклики. Так, попри значні виклики воєнного часу, український ринок демонструє надзвичайну адаптивність (наприклад, перехід на роботу в умовах відключень електроенергії, релокація бізнесу), високий рівень інтеграції логістичних послуг логістичні оператори відіграють критичну роль,